

Vlaams
Parlement

ingediend op **753** (2020-2021) – Nr. 2
26 mei 2021 (2020-2021)

Verslag

namens de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
uitgebracht door Frieda Verougstraete-Deschacht

over het voorstel van resolutie

van Cathy Coudyser, Joke Schauvliege, Bart Tommelein,
Sofie Joosen, Bart Dochy en Joris Nachtergaele

**over de ontwikkeling
van een duurzame en geïntegreerde
aqua- en maricultuur in Vlaanderen**

Samenstelling van de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid:

Voorzitter: Bart Dochy.

Vaste leden:

Arnout Coel, Cathy Coudyser, Karolien Grosemans, Sofie Joosen, Joris Nachtergaele;
Leo Pieters, Stefaan Sintobin, Frieda Verougstraete-Deschacht;
Bart Dochy, Joke Schauvliege;
Emmily Talpe, Bart Van Hulle;
Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen;
Ludwig Vandenhove.

Plaatsvervangers:

Allessia Claes, Maaïke De Vreese, Bert Maertens, Nadia Sminate, Tine van der Vloet;
Roosmarijn Beckers, Els Sterckx, Suzy Wouters;
Lode Ceyssens, Tinne Rombouts;
Tom Ongena, Bart Tommelein;
Jeremie Vaneeckhout;
Maxim Veys.

Documenten in het dossier:

753 (2020-2021) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

INHOUD

I.	Toelichting van het voorstel van resolutie	4
1.	Cathy Coudyser	4
1.1.	Aquacultuur in Vlaanderen	4
1.2.	Belang van de aquacultuur en noodzakelijke investeringen	4
1.3.	Uitdagingen en een nieuw Nationaal Strategisch Plan voor Aquacultuur.....	5
1.4.	Aanbevelingen.....	5
2.	Joke Schauvliege	6
II.	Bespreking.....	6
1.	Bart Tommelein	6
2.	Frieda Verougstraete-Deschacht	7
3.	Jeremie Vaneeckhout	7
4.	Ludwig Vandenhove	8
5.	Cathy Coudyser	8
6.	Bart Dochy	8
III.	Stemming.....	8
	Gebruikte afkortingen	9
	Bijlagen: zie dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid besprak op 12 en 19 mei 2021 het voorstel van resolutie over de ontwikkeling van een duurzame en geïntegreerde aqua- en maricultuur in Vlaanderen.

Op 12 mei 2021 werd het voorstel van resolutie toegelicht. Op 19 mei volgden de bespreking en stemming.

De presentatie is te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaams-parlement.be.

(De vergaderingen werden als videoconferentie georganiseerd.)

I. Toelichting van het voorstel van resolutie

1. Cathy Coudyser

Cathy Coudyser verwijst naar de hoorzitting van 24 maart 2021 over aquacultuur (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 737/1*) waar de specifieke uitdagingen en mogelijkheden voor de aquacultuur werden besproken. Zij dankt de commissieleden voor de goede samenwerking die tot het voorliggende voorstel van resolutie heeft geleid.

1.1. Aquacultuur in Vlaanderen

Aquacultuur is het kweken van vissen, mosselen, garnalen, kreeften en waterplanten. Dat kan als maricultuur op zee of aan de kust, of in zoet water via geïntegreerde teelt aan land.

De nadruk van de Vlaamse aquacultuur ligt op duurzaamheid en innovatie, zodat de sector verlost kan worden van het negatieve imago dat vooral in het verleden werd gecreëerd door de aquacultuur in Aziatische landen. De Vlaamse aquacultuur moet aan allerhande verplichtingen voldoen en wordt streng gecontroleerd. In Vlaanderen wordt op basis van wetenschappelijk onderzoek sterk ingezet op een duurzame teelt in gesloten circuits met een minimum aan reststromen.

De Vlaamse aquacultuur beschikt op dit ogenblik over een aantal bedrijven die klaar staan om de sector economisch te ontplooiën. Deze bottom-upinitiatieven voor maricultuur worden begeleid door De Blauwe Cluster, die bedrijven rond aquacultuur samenbrengt om te leren van elkaar. De Blauwe Cluster faciliteert ook projecten en netwerkmomenten tussen kennisinstellingen en bedrijven. Een ander voorbeeld is Ostend Science Park, dat kennisinstellingen, onderzoeksinstituten en bedrijven bij elkaar brengt om na te gaan hoe er ruimte kan worden gegeven aan aquacultuur in de Noordzee en hoe het ecosysteem in de Noordzee kan worden beschermd.

1.2. Belang van de aquacultuur en noodzakelijke investeringen

De stijgende wereldbevolking zet een enorme druk op de wereldwijze voedselproductie. Aquacultuur kan de traditionele visserij helpen aanvullen met producten die actief in het water worden gekweekt. In het Nieuwsblad van 8 mei 2021 verscheen hierover een artikel onder de titel *Algen zijn de nieuwe vleesvervangers*.

In de periode 2010-2019 investeerde Vlaanderen ongeveer 6,5 miljoen euro in de aquacultuur: zowel productieve investeringen, onderzoek, adviesverlening en bevordering van de dialoog tussen onderzoek- en praktijkcentra. De financiering gebeurt voor ongeveer de helft via het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij, maar ook via het Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij en Aquacultuursector en het Vlaams onderzoeksportaal.

1.3. Uitdagingen en een nieuw Nationaal Strategisch Plan voor Aquacultuur

Investerings uit het verleden hebben zich nog maar beperkt vertaald in een economische activiteit. De aquacultuurproductie in Vlaanderen evolueerde tussen 2015 en 2019 slechts van 32 ton met een sectoraalwaarde van 332.992 euro, naar 86 ton met een sectoraalwaarde van 538.016 euro. België hinkt hiermee achterop in Europa, en de vooropgestelde groeidoelstelling in het Nationaal Strategisch Plan voor Aquacultuur werd niet gehaald.

Er is een nieuw Nationaal Strategisch Plan voor Aquacultuur 2021-2030 in voorbereiding, naast het nieuwe operationeel programma EFMZV (2021-2027). Met het oog hierop werd in de hoorzitting over aquacultuur van 24 maart 2021 reeds de uitdaging besproken om het huidige potentieel om te zetten naar een economisch rendabele bedrijfsvoering.

Er is nood aan startkapitaal, want de opstartkosten zijn erg hoog en het kan tot tien jaar duren voor er sprake is van een eerste economische return. Dit stelt de investeerder voor langdurige financiële risico's die de instapdrempel enorm verhogen.

Het gebrek aan vestigingsplaatsen werd eveneens aangehaald, want zowel aan land als op zee is de geschikte ondernemingsruimte beperkt. Aan land is de beschikbaarheid van water eerder beperkt, waardoor het onderzoek naar circulair watergebruik een blijvende uitdaging vormt. Vlaanderen staat aan de top voor het onderzoek naar duurzame aquacultuur en circulair watergebruik, maar er zijn nog steeds kennislacunes die enkel door gespecialiseerd onderzoek kunnen aangevuld worden. Dit onderzoek moet toelaten dat de sector zich kan handhaven binnen de complexe regels voor ruimtelijke ordening en milieu en de specifieke richtlijnen voor een duurzame aquacultuur. Het voldoen aan al deze regels moet ervoor zorgen dat er een breder draagvlak ontstaat om aquacultuurprojecten te ondersteunen. En hopelijk kan het ook de consument overtuigen van de kwaliteitsvolle en gezonde producten van de aquacultuur.

1.4. Aanbevelingen

De aanbevelingen strekken er in het algemeen toe om de aquacultuur als een volwaardige component van de Vlaamse voedselstrategie en als onderdeel van de agrovoedingsketen in Vlaanderen te verankeren. Dat moet onder andere gebeuren door in overleg met andere bevoegdheidsniveaus de regelgeving aan te passen. Ruimtelijke ordening op zee is een federale bevoegdheid en ook met lokale besturen moet worden afgestemd voor het plannen van aquacultuurinfrastructuur.

Het is noodzakelijk om een breed maatschappelijk draagvlak te creëren voor het zoeken naar geschikte locaties. Daarvoor moet zo nodig een bemiddelende rol worden opgenomen tussen de verschillende stakeholders: overheden, burgers en private partners.

Er moet meer nadruk liggen op promotiecampagnes en het informeren van de consument over duurzame aquacultuurproducten en de vele mogelijkheden die dit opent in de voedingsketen en aanverwante sectoren.

Enkele aanbevelingen richten zich specifiek naar kennisdeling, onderzoek, expertise en praktijkgericht werken. Ze zijn gericht op het stimuleren van de samenwerking en synergie tussen wetenschapsinstellingen, praktijkcentra, bedrijven en netwerken met het oog op het realiseren van duurzame en geïntegreerde aqua- en maricultuurprojecten die economisch rendabel zijn. Daarvoor is het noodzakelijk om het Vlaams aquacultuurplatform verder te ondersteunen en de kennisuitwisseling in binnen- en buitenland tussen de verschillende stakeholders te faciliteren.

Een volgende reeks aanbevelingen richt zich op het stimuleren van de innovatie, het verzekeren van de rendabiliteit en het ondersteunen van de ondernemingen. Er is immers nood aan onderzoek en innovatie om de aquacultuurproducten duurzaam te kunnen produceren en commercialiseren. Er staan zowel grote als kleine ondernemingen klaar om in de sector te stappen, maar zij hebben nood aan kennis en begeleiding om de risico's te beperken en hun plannen tot een succes te laten uitgroeien. De potentiële aquacultuurondernemingen moeten geïnformeerd en begeleid worden zowel op technisch, financieel als juridisch vlak, inclusief eventuele doorverwijzing naar andere bevoegde instanties. Het begeleiden van startende aquacultuurondernemingen betekent ook dat ze begeleid worden om de ondersteuningsmechanismen zo maximaal mogelijk te benutten, waaronder de kmo-portefeuille van VLAIO.

Ten slotte is het nodig om de Europese ontwikkelingen, zowel op economisch, wetenschappelijk als regulerend vlak te monitoren en deze informatie ter beschikking te stellen van de ondernemingen.

2. Joke Schauvliege

Joke Schauvliege dankt de sprekers van de hoorzitting over aquacultuur van 24 maart 2021. Hun bijdrage was essentieel om meer inzicht te verwerven in de problemen waar de aquacultuursector mee kampt.

De aanbevelingen werden reeds deskundig toegelicht door Cathy Coudyser. Iedereen voelt dat er mits de nodige ondersteuning erg veel potentieel zit in de sector van de mari- en aquacultuur. Kennisdeling, wetenschappelijk onderzoek en het beschikbaar stellen van startkapitaal zijn daarbij cruciale elementen. Vlaanderen is heel sterk op het vlak van innovatie en onderzoek in aquacultuur, maar de economische vertaling ervan moet een versnelling hoger worden geschakeld. Een van de sleutelementen daarvan is de consument die zijn vertrouwen in de aquacultuurproducten moet herwinnen. Dat kan alleen als hij overtuigd wordt van de duurzame wijze waarop deze producten worden geteeld. Informeren en sensibiliseren zal dus noodzakelijk zijn om de consument te overtuigen van de kwaliteit van de aquacultuurproducten die in eigen land worden geteeld.

II. Bespreking

1. Bart Tommelein

Bart Tommelein heeft met veel overtuiging meegewerkt aan het voorstel van resolutie om de aqua- en maricultuur structureel te integreren in onze voedselproductie.

Vlaanderen investeert al lang in het creëren van een goed beleidskader rond aqua- en maricultuur. Er werden al veel onderzoeken verricht, samenwerkingsverbanden gecreëerd via het Aquacultuurplatform, en er werd geïnformeerd, gesensibiliseerd en geëxperimenteerd. Maar wat nog te veel uitblijft zijn de concrete projecten die ervoor zorgen dat bedrijven operationeel worden in aqua- en maricultuur. De cijfers spreken boekdelen: Vlaanderen blijft hier achter. Meer dan ooit dringt de tijd om ook vis of schaal- en schelpdieren te kweken. Dat hoeft zich niet strikt te beperken tot pure voedselproductie. Algenteelt kan bijvoorbeeld ook in de textielsector worden aangewend voor nuttig gebruik.

Er is een onderscheid tussen aquacultuur op zee (maricultuur of tegenwoordig ook wel offshore aquacultuur genoemd), op de kust, in zoet water of via geïntegreerde teelt of kweek. Maar zowel op zee als aan land moet er ruimte zijn om activiteiten te ontplooien.

De indieners van het voorstel van resolutie zijn er zich goed van bewust dat aquacultuur soms een negatieve bijklank heeft. Iedereen kent de verhalen van de

Viëtnameese scampiproductie, waar kwistig met antibiotica en veel te zuinig met dierenwelzijnsaspecten werd omgesprongen, waardoor aquacultuur een eerder vervuilende dan verduurzamende rol kreeg toegedicht.

Vlaanderen kiest voor een duurzame aqua- en maricultuurproductie met nadruk op ecologie, economie en ook sociale aspecten, het in stand houden van de natuurlijke visbestanden en productiemethoden waarvan de duurzaamheid wetenschappelijk werd onderzocht. Het project Omegabaars in Deinze is daarvan een mooi voorbeeld, met het afvalwater dat na zuivering gebruikt wordt voor de tomatenteelt in het naburige glastuinbouwbedrijf.

Het voorstel van resolutie richt zich ook op de economische leefbaarheid van bedrijven. Dat vraagt een omstandig beleid met correcte investeringssteun, advies van bedrijfsleiders en een goed flankerend beleid, bijvoorbeeld op het vlak van administratieve eenvoud. Ook het wegwerken van eventuele hiaten in de regelgeving is belangrijk. Er moet ook over de grenzen worden gekeken om te leren van succesvolle buitenlandse voorbeelden.

Tot slot moeten aqua- en maricultuurprojecten maatschappelijk gedragen worden. Nieuwe projecten stoten gauw op wantrouwen en scepsis omdat bestaande ondernemingen vrezen dat hun actieterrein in het gedrang komt. Maar als een sector niet mee evolueert wordt hij door het buitenland snel ingehaald. Daarom is het van groot belang dat bij het zoeken naar geschikte locaties vanuit de overheid, een bemiddelende en informerende rol wordt opgenomen om alle partijen op één lijn te krijgen.

Bart Tommelein verwacht ook een constructieve rol vanuit OVIS.

2. Frieda Verougstraete-Deschacht

Frieda Verougstraete-Deschacht sluit zich aan bij de noodzaak om voldoende te innoveren en investeren in een toekomstgerichte sector als de aquacultuur. De theoretische knowhow waarover Vlaanderen beschikt moet met de nodige steun worden omgezet in leefbare bedrijven die een belangrijke bijdrage leveren aan het verrijken van de voedselketen en de economische activiteit die hiermee gepaard gaat.

3. Jeremie Vaneckhout

Jeremie Vaneckhout kan zich volledig vinden in de aanbevelingen die in het voorstel van resolutie zijn opgenomen. Toch is het spijtig dat het woord dierenwelzijn nergens in het voorstel van resolutie is terug te vinden. Hij gaat ervan uit dat zowel de indieners als de sector zelf wel degelijk bekommerd zijn om het welzijn van de dieren die in de mari- en aquacultuur worden opgekweekt, maar toch moet aan dit aspect blijvende aandacht worden geschonken. De spreker schaaft zich volledig achter de economische en sociale kansen die in deze beloftevolle sector tot ontwikkeling kunnen komen. De indieners van het voorstel van resolutie stellen zelf dat het sociale draagvlak een essentiële factor is, maar vergeten daarbij uitdrukkelijk te vermelden dat aandacht voor het dierenwelzijn mee zal helpen om het draagvlak bij de consument te realiseren.

Het voorstel van resolutie schenkt gelukkig wel aandacht aan het verwerven van een lokaal draagvlak voor de projecten die er gevestigd worden.

De woorden duurzaamheid en duurzame productie komen zeer veel voor in het voorstel van resolutie. Dat is toe te juichen, maar toch is het spijtig dat deze woorden onvoldoende werden uitgediept in proactief beleid in verband met de effecten op het vlak van milieu, natuur, diversiteit en groene duurzaamheid.

4. Ludwig Vandenhove

Ludwig Vandenhove kan zich vinden in de opmerkingen van Jeremie Vaneeckhout, al gaat de teneur van het voorstel van resolutie wel in de gewenste richting. Duurzaamheid impliceert immers dat ook rekening moet worden gehouden met het aspect dierenwelzijn. Aquacultuur biedt ook een duurzame oplossing voor bedreigde vissoorten die minder bevestigd moeten worden als ze via aquacultuur kunnen gekweekt worden.

Ludwig Vandenhove gaat ervan uit dat duurzaamheid ook inhoudt dat men zich voor het voederen van de gekweekte vissen vooral naar alternatieve eiwitbronnen zal richten, zodat grotere vissen niet gevoederd moeten worden met kleine vissen die met dit doel eveneens moeten gekweekt worden. Dit is ook een aspect van dierenwelzijn waar hopelijk rekening mee wordt gehouden.

5. Cathy Coudyser

Cathy Coudyser verduidelijkt dat het aspect dierenwelzijn niet apart in het voorstel van resolutie werd opgenomen omdat de aquacultuurproductie alle opgelegde reglementering stipt moet naleven. Het heeft dus weinig zin om een gedetailleerde opsomming te maken van alle aspecten waaraan de aquacultuurproductie moet voldoen, met het risico om een of ander aspect over het hoofd te zien.

De nadruk van het voorstel van resolutie op duurzaamheid betekent aandacht voor alle mogelijke aspecten van een sterk gereguleerde productie. Dat betekent dat zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met het verminderen van de CO₂, met circulair gebruik van water en een gezonde leefomgeving voor de dieren. Aquacultuur biedt trouwens ook oplossingen voor de klimaatopwarming want algen kunnen gebruikt worden als vleesvervanger. Andere aquacultuurproducten bevatten veel eiwitten en proteïnen die op een duurzame wijze kunnen aangemaakt worden.

Indien dit op een begrijpelijke manier aan de consument wordt uitgelegd zal het draagvlak voor aquacultuurproducten sterk verhogen. Dat geldt overigens ook voor het realiseren van een lokaal draagvlak, want een succesvolle aquacultuurproductie kan veel rechtstreekse banen creëren, naast tewerkstelling in nevensectoren. In een wereldeconomie is het wenselijk om de economische kansen zelf te realiseren en ze niet te laten afsnoepen door het buitenland.

6. Bart Dochy

Bart Dochy bevestigt dat het woord duurzaam in het voorstel van resolutie in zijn meest ruime interpretatie kan worden gelezen. Dat geldt zowel voor de diervriendelijkheid in het algemeen, de voedersystemen en de ecologische benadering van het productieproces. Hij hoopt dat Jeremie Vaneeckhout hiermee vrede kan nemen en het voorstel van resolutie mee zal ondersteunen.

III. Stemming

Het voorstel van resolutie over de ontwikkeling van een duurzame en geïntegreerde aqua- en maricultuur in Vlaanderen wordt unaniem aangenomen met 15 stemmen.

Bart DOCHY,
voorzitter

Frieda VEROUGSTRAETE-DESCHACHT,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

EFMZV	Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij
FIVA	Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquacultuursector
FRIS	Flanders Research Information Space (Vlaams onderzoeksportaal)
kmo	kleine of middelgrote onderneming
OVIS	Ondersteuningfonds voor visserij in transitie
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen